

Winnend dakgroen uit 2012 grotendeels nog in tiptop *shape*

Green Building Award 2012 Re-Visited

We hebben allemaal vooroordelen en soms is het leuk om te merken dat die vooroordelen niet altijd kloppen. Mijn vooroordeel – ik kom er eerlijk voor uit – is dat dakgroen er sensationeel uitziet bij aanleg, maar daarna al snel in visuele kwaliteit teruggendert. Daar bleek gelukkig weinig van toen een afvaardiging van de jury van de Green Building Award haar werk uit 2012 opnieuw beoordeelde.

Auteur: Hein van Iersel

Het lijkt lang geleden en dat is het ook. In 2012 organiseerde de voorganger van vakblad Stad + Groen, het vakblad Dak- en Gevelgroen, de Green Building Award. In drie categorieën werden uit ettelijke honderden aanmeldingen de beste, mooiste en meest inspirerende dak- en gevelgroenprojecten gerealiseerd. Omdat dit soort projecten bij uitstek staat of valt bij goed onderhoud, ontstond het plan om met een van de toenmalige juryleden,

Reinier Smits, de winnende projecten nogmaals te bekijken.

Nederland is klein, maar de winnende projecten uit 2012 zijn letterlijk in alle windstreken van Nederland te vinden. Zo trof de auteur van dit stukje en tevens initiatiefnemer uit 2012 's ochtends voor dag en dauw Reinier Smits, die werd gechaperonneerd door een van zijn opvolgers bij ingenieursbureau Smitsrinsma Danny Lubbers, op

een carpoolplek in Arnhem. Arnhem is natuurlijk niet toevallig gekozen. Hier vinden we één van de drie winnaars uit 2012: Standing Garden, een geveltuin die is gebouwd in opdracht van de gemeente Arnhem door de Koninklijke Ginkel en sinds de aanleg in onderhoud bij diezelfde aannemer. Tja, wat moet je daarvan zeggen? Standing Garden was een sensationeel project en dat is het nog steeds. Standing Garden is klein, maar

5 min. leestijd

ACHTERGROND

Standing Garden in 2012

heeft ondanks dat beperkte formaat een enorme impact op zijn directe omgeving. De mannen van Van Ginkel die ons bij het project begroeten, zijn er redelijk nuchter over: 'Gewoon ieder jaar een paar keer onderhoud.' Dat onderhoud is redelijk intensief, echt wel wat meer dan bij een gemiddelde straatboom. Ieder jaar moet het project kort worden geschoren en moeten planten worden ingeboet. Opvallend is dat onkruid zoals de grote brandnetel gewoon mag blijven staan. Terecht, vindt juryvoorzitter Reinier Smits. De grote brandnetel is waardplant voor bijzondere vlinders, en die hebben het al moeilijk genoeg in de stad.

Oordeel jury 2012

- De groene wand oogt zeer groen en heeft de droge periode uitstekend doorstaan.

- Opvallend is dat de gevel veel doorbloeiers heeft (o.a. *Wisteria*) en diverse vaste planten.
- Het onderhoudsniveau is op orde.
- Er heeft wel inboet plaatsgevonden (jaarlijks), met name bovenin aan de zijkanen van de gevel.
- Hier bevinden zich nog enkele kale plekken.
- De grassen hebben het iets moeilijker. De vooraf ingeplante *Sedum* is grotendeels verdwenen en heeft te veel moeite met de verticale groeiwijze.
- Van schade door vandalisme is geen sprake.
- *Wisteria* is op volle lengte en blijft, mede door het onderhoud, prima in de stroken met spandraden. Van overwoekering is geen sprake.

Aanmoedigingsprijs

Vanuit Arnhem ging het verder naar Berkel-Enschot bij Tilburg. De daktuin op een bedrijfspand

daar was formeel niet een van de winnaars in 2012, maar kreeg een soort aanmoedigingsprijs vanwege de bijzondere technieken die waren toegepast. In essentie komt het erop neer dat water van de bedrijfstoiletten via een stelsel van putten over het dak wordt geleid en daar zorgt voor water en voedsel voor een grasmat. De grasmat lijkt redelijk goed door de droge hete zomer gekomen te zijn, maar de sprinklers, die op het dak staan en de zojuist gestrooide kunstmest verraden dat het systeem niet op eigen kracht kan draaien en constant bijsturing nodig heeft. Niks mis mee, kun je redeneren, maar dat is niet de reden om een dergelijk duur systeem aan te leggen. Eigenaar Bert van Helvoirt durft dat met zoveel woorden ook wel toe te geven. 'Wij hadden en hebben nog steeds veel interesse in het systeem, maar ondanks deze interesse hebben we nog geen tweede systeem mogen bouwen.' Er is echter nog wel veel interesse vanuit de markt om de techniek en het resultaat te aanschouwen.

Oordeel jury 2018

- Het grasdak is redelijk groen na de droge periode.
- In deze periode is er wel aanvullend beregend.
- Het systeem is gesloten. Bij te veel bevoeiing loopt het overschot weer terug in het systeem.
- De ontvangstput voor fecaliën en water van de vaatwasser geeft geen geuroverlast. Urine wordt niet in het systeem gebracht.
- De meerwaarde is beperkt uit te drukken in euro's, aangezien een rioolaansluiting (DWA) nog steeds noodzakelijk is en de waterschapsbelasting niet minder wordt.

Rotterdam

De planning roept en de reis voert verder naar Rotterdam: de daktuin in de kanjercategorie die

Daktuin Van Helvoirt augustus 2012

Daktuin Van Helvoirt augustus 2018

BP kantoor 2012

BP kantoor 2018

boven op het BP-hoofdkantoor in de Europoort ligt. Op de daktuin leek het wel alsof de tijd had stilgestaan. De daktuin – of moet je zeggen het dakduin – was in 2012 in topconditie en is dat feitelijk nog steeds. Ook het onderhoud door het aanemersbedrijf van Thod Binder was onveranderd.

Oordeel jury 2018

Het dak functioneert goed, waarbij de soortenrijkdom nog volop aanwezig is in het mengsel. Dit is mede te danken aan passend en juist beheer. Belangrijk is dat de vegetatie snel aanslaat na aanleg, om zo erosie te beperken. Beheer dat is afgestemd op niet-gewenste en woekerende soorten (riet en braam) zal de komende jaren aandacht nodig hebben.

Wel totaal veranderd was het tweede project in Rotterdam. De daktuin boven op een oud kantoorpand, die net als die van Van Helvoirt een

aanmoedigingsprijs kreeg, was compleet van kleur verschoten. Was deze tuin in 2012 een interessant, maar bijna verborgen stukje groen boven op een oud versleten kantoorpand. Anno 2018 niets meer van dat alles. De daktuin herbergt nu een uiterst modern hipster restaurant, compleet met quinoasalades en *smoothies of the day*. De daktuinbeheerder vertelt dat het best verkopende product al lang niet meer bestaat uit groente, maar uit eetbare bloemen en verder wormenmest en -gier. Je kunt op twee manieren naar *urban farming* kijken: als een reëel alternatief voor voedselproductie, of als een inspiratiebron om de stadsbevolking in aanraking te brengen met groen. Het dakpark lijkt succesvol te zijn in dat laatste.

Oordeel jury 2018

- De opbrengst van de tuin komt voornamelijk voort uit de verkoop van tomaten en bloemen die door lokale koks worden gebruikt in de keukens. Verder zijn er inkomsten uit excursies.
- Boven op het dak van het restaurant is een proeflocatie gemaakt voor een waterberging van 8 tot 10 m³. Deze buffer wordt op basis van een leegloopsysteem, dat automatisch wordt aangestuurd door het weerbericht, op het juiste moment geleegd, om maximaal te profiteren van de waterbuffer zonder dat er wateroverlast ontstaat. In de droge periode bood dit duidelijk meerwaarde.
- Het eerste jaar waren er veel problemen met groei. Het substraat verarmde snel. Nu is er de juiste dosering gevonden van mest (kippen- en koemest).

Lest maar niet best

De hekkensluis van de dag is normaal de knaller,

Dakker Rotterdam 2018

Catalpa Diemen 2012

2012

Danny Lubbers

Catalpa Diemen 2018

2018

Reinier Smits

maar dat viel dit keer wat tegen. Sight was en is nog steeds verantwoordelijk voor het onderhoud van de geveltuin van kinderdagverblijf Catalpa in Diemen. De jury was in 2012 enthousiast over de toegepaste technieken, maar ook kritisch over de afhankelijkheid van die techniek. Tijdens ons bezoek in 2018 werd niet duidelijk waar het fout is gegaan. Die kennis is misschien ook niet belangrijk, maar dat het mis is gegaan staat vast, want behalve veel onkruid (met name eenjarige brandnetel en wilgenroosje) viel er weinig groen te bewonderen in de geveltuin.

Oordeel jury

- De gevels van het schoolgebouw geven bij de eerste indruk een groen beeld. Helaas blijkt dichterbij dat een groot deel van de beplanting

bestaat uit onkruiden en niet uit vaste planten, grassen of kruiden.

- Het systeem is verzadigd van water en het substraat is op veel plekken uitgespoeld. Opvallend is dat er geen sporen zijn van lekkage van het watersysteem. Dit functioneert dus prima. Je zou bijna denken dat de uitknop is blijven steken.
- Bij het uitnemen van het onkruid wordt ook een aanzienlijke hoeveelheid substraat uitgenomen.
- Hoog tegen de gevel is veel uitval en zijn delen niet ingeboet. Ook lijkt hier een groot deel van de substraatvulling te zijn verdwenen.
- De onderhoudsfrequentie lijkt laag te zijn.

Nawoord en terugblik Reinier Smits

Terugkijkend op deze dag en de bezochte pro-

jecten lijkt het duidelijk dat de meest robuuste dak- en gevelgroenconstructies de tijd het beste hebben doorstaan. Zij zijn het minst afhankelijk gebleken van onderhoud en van geavanceerde watergeefsystemen. De beste illustratie daarvan is Standing Garden in Arnhem. Daar bleek het watergeefstelsel zelfs een half seizoen afgesloten te zijn geweest, nadat Vitens bij vervanging een aansluiting over het hoofd had gezien. We kunnen heel veel met light design, daar waar het moet (of liever gezegd, niet anders kan) maar daar waar het kan moeten we toch zendingswerk onder vakgenoten en opdrachtgevers verrichten om vooral duurzame (en dat vooral in levensduur gemeten) dak- en gevelgroen projecten te realiseren. Het was nu slechts na 5 jaar, maar ook over 25, of 50 jaar moeten dak- en gevelgroenprojecten op bewondering en waardering kunnen rekenen.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/article/27629/winnend-dak-groen-uit-2012-grotendeels-nog-in-tiptop-shape